

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 20.7.2021 г.
SWD(2021) 705 final

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА СЛУЖБИТЕ НА КОМИСИЯТА

**Доклад относно върховенството на закона за 2021 г.
Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия**

придружаващ

**СЪОБЩЕНИЕТО НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И
КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ**

**Доклад относно върховенството на закона за 2021 г.
Ситуация в областта на върховенството на закона в Европейския съюз**

{COM(2021) 700 final} - {SWD(2021) 701 final} - {SWD(2021) 702 final} -
{SWD(2021) 703 final} - {SWD(2021) 704 final} - {SWD(2021) 706 final} -
{SWD(2021) 707 final} - {SWD(2021) 708 final} - {SWD(2021) 709 final} -
{SWD(2021) 710 final} - {SWD(2021) 711 final} - {SWD(2021) 712 final} -
{SWD(2021) 713 final} - {SWD(2021) 714 final} - {SWD(2021) 715 final} -
{SWD(2021) 716 final} - {SWD(2021) 717 final} - {SWD(2021) 718 final} -
{SWD(2021) 719 final} - {SWD(2021) 720 final} - {SWD(2021) 721 final} -
{SWD(2021) 722 final} - {SWD(2021) 723 final} - {SWD(2021) 724 final} -
{SWD(2021) 725 final} - {SWD(2021) 726 final} - {SWD(2021) 727 final}

РЕЗЮМЕ

В две важни реформи на чешката съдебна власт — процедурата за подбор на съдии и дисциплинарния режим за съдии — е постигнат напредък, като първата беше приета през май 2021 г. Както вече беше отбелязано в Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., с помощта на тези реформи би могла да се укрепи независимостта на съдебната власт чрез увеличаване на прозрачността на процеса по подбор на съдии и осигуряване на допълнителни гаранции в дисциплинарните производства срещу съдии. Продължават усилията за подобряване на цифровизацията на правосъдната система, включително за публикуване на съдебни решения и подготовка на цифрова система за управление на преписките по делата. Подобрена се е ефикасността на правосъдието по отношение на гражданските, търговските и административните производства. Съдилищата успяха да продължат да работят по време на пандемията от COVID-19 без големи сътресения.

Въпреки че като цяло са налице правната и институционалната уредба за справяне с корупцията, липсва напредък в изпълнението на Стратегията на правителството за борба с корупцията за периода 2018—2022 г. и съпътстващите планове за действие. По-конкретно в края на мандата на настоящото правителство редица важни инициативи за реформи в областта на предотвратяването на корупцията все още не са приети от чешкия парламент, включително законопроекти за лобирането, за защитата на лицата, подали сигнали за нередности, и за удължаването на мандата на Върховната сметна палата. Що се отнася до корупцията по високите етажи на властта, разследванията и одитите на национално и европейско равнище на използването на средства от ЕС наскоро разкриха доказателства за конфликт на интереси на високи нива в изпълнителната власт, въз основа на които случаят е поет от Европейската прокуратура. Също така по случай на измама, свързан със субсидия от ЕС, наскоро разследващите служители на национално равнище са направили препоръка за повдигане на обвинение. Поради пандемията от COVID-19 беше отложено въвеждането на по-голямата част от мерките за борба с корупцията в сектора на здравеопазването, които по план трябваше да бъдат въведени през 2020 г.

С конституционни норми са гарантирани свободата на словото и правото на информация, както и официално е забранена цензурата. През 2021 г. бяха приети правила за повишаване на информацията относно прозрачността на действителната собственост на медиите. Чешкият Съвет за радио- и телевизионното разпръскване, изглежда, изпълнява ефективно задачите си, но политически противоречия продължиха да засягат надзорния съвет на отделните чешки телевизии. Секторът на печатните медии беше сериозно засегнат по време на пандемията от COVID-19. Няма приета схема за подпомагане на медиите за справяне с последиците от епидемията от COVID-19.

От началото на епидемията от COVID-19 почти половината от актовете са приети по съкратена законодателна процедура с ограничена възможност за консултация със заинтересованите страни. Заинтересованите страни отбелязват, че съкратената законодателна процедура е използвана не само за закони, пряко свързани с пандемията от COVID-19. Извънредното положение беше в сила през голяма част от 2020 г. Повторното му въвеждане в началото на 2021 г., въпреки отхвърлянето на удължаването от страна на Камарата на депутатите, беше критикувано, включително

на основания, свързани с конституционността. Пред съдилищата често бяха поставяни искания за преразглеждане на извънредни мерки, като те отмениха някои от тях. В парламента се обсъжда законопроект за създаване на нова служба на омбудсман, работещ за защита на правата на детето. Въздействието на пандемията от COVID-19 върху организациите на гражданското общество е сериозно, вследствие на което те бяха принудени да ограничат своите дейности.

I. СЪДЕБНА СИСТЕМА

Чешката правосъдна система се състои от 86 районни съдилища, осем окръжни съдилища, две висши съдилища, Върховния съд и Върховния административен съд¹. Конституционният съд е извън структурата на общите съдилища, но е част от съдебната система и е натоварен със задачата да гарантира конституционността на законодателството и защитата на основните човешки права и свободи. Централният държавен орган, който отговаря за управлението на съдилищата, е Министерството на правосъдието. Министерството на правосъдието осъществява държавното управление на висшите, окръжните и районните съдилища в определената по закон степен², било пряко или чрез председателите на съответните съдилища. Някои актове на централното държавно управление се осъществяват от председателите на двете върховни съдилища. Тези различни органи вземат под внимание становищата на съответните съдебни съвети, създадени към Върховния съд, Върховния административен съд, висшите съдилища, окръжните съдилища и по-големите районни съдилища. Съдиите се назначават от президента на републиката измежду кандидатите, избрани от председателите на окръжните съдилища и представени от министъра на правосъдието. Прокуратурата е част от изпълнителната власт³. Прокурорите се назначават на тази длъжност за неопределено време от министъра на правосъдието по предложение на главния прокурор. Главният прокурор се назначава и отзовава от правителството по предложение на министъра на правосъдието⁴. Чехия участва в Европейската прокуратура. Адвокатската колегия е създадена със закон и е независима. Тя осъществява публичното управление в сферата на адвокатската професия и осигурява саморегулирането за цялата професионална общност. Правото на самоуправление на Колегията се ограничава от правомощията на министъра на правосъдието в посочените от закона области.

Независимост

Все още широката общественост и предприятията възприемат степента на независимост на съдебната власт като средна. Като цяло 51 % както от широката общественост, така и от предприятията смятат, че през 2021 г. независимостта на съдилищата и на съдиите в Чехия е „много добра“ или „относително добра“⁵. Това е продължаваща положителна тенденция на поетапно годишно повишаване на позитивното възприемане от предприятията, докато сред широката общественост степента на усещането за независимост на съдебната власт леко намалява в сравнение с миналата година.

¹ Освен това специализираните административни отделения в окръжните съдилища изпълняват функцията на първоинстанционни административни съдилища.

² Закон № 6/2002 Сб. за съдилищата и съдиите.

³ Чл. 80 от Конституцията, който е включен в трета част, Изпълнителната власт.

⁴ Методът на назначаване и освобождаване от длъжност на прокурори от висок ранг е част от реформа, предложена от Министерството на правосъдието през юни 2019 г., която в момента е в застой.

⁵ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2021 г., графики 48 и 50. Нивото на усещане за независимост на съдебната власт се категоризира по следния начин: много ниско (под 30 % от респондентите считат независимостта на съдебната власт за относително добра и много добра); ниско (между 30 и 39 %), средно (между 40 и 59 %), високо (между 60 и 75 %), много високо (над 75 %).

Прието е изменение на процедурата за подбор на съдии⁶. С изменението, което влезе в сила на 9 юни 2021 г.⁷, се цели създаването на прозрачна и единна система за назначаване и подбор на нови съдии и председатели на съдилища, въз основа на точни, обективни и еднакви критерии. Преди това липсваше нормативна уредба на процеса по подбор на кандидатите за съдебни длъжности. Основните елементи на изменението съответстват на европейските стандарти, по-специално поради факта че голямата част от членовете на комисиите, натоварени с подбора на кандидати за назначаване, ще бъдат съдии⁸.

Проектоизменението на дисциплинарния режим за съдиите е прието на първо четене в Камарата на депутатите⁹. Целта на тази реформа е да се въведе съдебен контрол¹⁰ на решенията, взети по отношение на съдии от дисциплинарния съд¹¹, чрез създаването на дисциплинарна система с две равнища, при която висшите съдилища ще действат като такива от първа инстанция, а Върховният съд и Върховният административен съд — като апелативни съдилища. През декември 2020 г. реформата е приета на първо четене в Камарата на депутатите. Със създаването на такъв съдебен контрол на две нива тази реформа би могла да допринесе за засилване на съдебната независимост, което е в съответствие с правото на Съюза и европейските стандарти¹².

Не се очаква през настоящия парламентарен мандат допълнително да се задълбочава предлаганата реформа на прокуратурата¹³. Реформата в прокуратурата от дълго време е тема на политически дебати и е предмет на препоръките на GRECO¹⁴. Както беше отбелязано в Доклада относно върховенството на закона за 2020 г.,

⁶ За повече информация вж. Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 2.

⁷ Изменение на Закон № 6/2002 Сб. за съдилищата и съдиите.

⁸ Законопроект № 630 за изменение на раздели 105а и 116 от Закон № 6/2002 Сб. за съдилищата и съдиите; Законопроект № 630, предложено изменение на раздел 105а и раздел 116 от Закон № 6/2002 Сб. за съдилищата и съдиите; Препоръка CM/Rec(2010)12 на Комитета на министрите на Съвета на Европа, т. 47. Решение на Съда на Европейския съюз от 20 април 2021 г., *Repubblica*, C-896/19, точки 66—69.

⁹ За повече информация вж. Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 3.

¹⁰ В момента съществува възможност да се поиска възобновяване на производството, ако е била узната неизвестна по-рано информация, и е възможно също така да се подаде конституционна жалба; тези процедури обаче не се смятат за стандартен съдебен контрол.

¹¹ Дисциплинарният съвет е специален съвет към Върховния административен съд.

¹² Препоръка CM/Rec(2010)12 на Комитета на министрите на Съвета на Европа, т. 69; Становище на Венецианската комисия, CDL-AD(2010)004, т. 43; Венецианска комисия, Списък на критериите за правова държава, CDL-AD(2016)007, т. 78; съгласно съдебната практика на Съда на Европейския съюз (дело C-216/18 PPU, LM, 25 юли 2018 г., т. 67): „Изискването за независимост налага също дисциплинарния режим на съдиите да включва необходимите гаранции за пълното избягване на риска от използване на подобен режим като система за политически контрол на съдържанието на съдебните решения. В това отношение въвеждането на правила, определящи по-конкретно както действията, които представляват дисциплинарни нарушения, така и конкретно приложимите санкции, които предвиждат намесата на независим орган по реда на процедура, гарантираща изцяло прогласените в членове 47 и 48 от Хартата права, по-конкретно правото на защита, и които закрепват възможността за оспорване пред съд на решенията на дисциплинарните органи, представлява набор от съществени гаранции за целите на опазването на независимостта на съдебната власт“.

¹³ Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 3—4.

¹⁴ Група държави срещу корупцията (GRECO), Четвърти кръг на оценка — доклад за оценка, препоръка х.

последният проект на реформа¹⁵, публикуван през юни 2019 г., имаше за цел да се изменят режимът на назначаване и освобождаване от длъжност в прокуратурата и мандатът на старшите прокурори. Проектът на реформа срещна съпротивата на заинтересовани страни и обществеността и не се предвижда той да бъде одобрен от правителството преди парламентарните избори през октомври¹⁶.

По-голямата част от съдилищата одобриха етичен кодекс за съдии. Етичният кодекс¹⁷ беше изготвен от създадена към Върховния съд работна група, оглавявана от председателя на Върховния съд и състояща се от съдии от съдилища на различни равнища¹⁸. След неговото завършване кодексът беше представен за одобрение пред съдийски съвети, създадени към всеки един съд¹⁹. Голяма част от съветите приеха кодекса. От GRECO беше препоръчано разработването на кодекс за професионално поведение за съдии²⁰.

Съдиите и прокурорите са обект на критични изказвания от страна на представители на правителството. Представители на изпълнителната власт неколкостранно отправяха критични забележки по отношение на съдии от по-висок ранг и прокуратурата, поставяйки под въпрос тяхната независимост²¹. В отговор представители на съдебната власт публикуваха изявления, в които изразяват своята загриженост и напомнят за важността на независимата съдебна власт и на общественото доверие в съдебната власт²². На 14 май главният прокурор обяви, че подава оставка, посочвайки усещането за натиск²³ като една от причините²⁴.

¹⁵ Материали, публикувани в електронната библиотека на законодателния процес, на разположение на адрес <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=KORNBD9J6ZWU>.

¹⁶ Информация, получена от Министерство на правосъдието в контекста на посещението в Чехия.

¹⁷ Чешката версия на Етичния кодекс е достъпна на адрес [https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/\\$file/ETICK%203%9D%20KODEX%20\(2\).pdf](https://www.nsoud.cz/judikatura/ns_web.nsf/0/480C6A02F818B1DCC12586B00029183B/$file/ETICK%203%9D%20KODEX%20(2).pdf); английската версия е достъпна на адрес https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/CodeofEthics~Code_of_Ethic~?Open&lng=EN.

¹⁸ Информация, предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 4—5.

¹⁹ В Чехия няма съдебен съвет, но към всеки съд са създадени съдийски съвети. Съветите са съставени от съдии от съответния съд, които се избират от своите колеги. В районни съдилища с по-малко от 11 съдии функцията на съвет се изпълнява от събранието на всички съдии в съда; членове 46 и следващи от Закона за съдилищата и съдиите.

²⁰ Група държави срещу корупцията (GRECO), Четвърти кръг на оценка — Доклад за оценка, препоръка vii(i).

²¹ Интервю с министъра на правосъдието в медията Deník N (3 февруари 2021 г.), „Кой какво обеща и на кого? Те създават безредици преди изборите, Бенешова критикува решението на Конституционния съд“; Deník N (3 февруари 2021 г.), „Бабиш обвинява съдии, че оказват влияние върху изборите. Ние просто защитаваме Конституцията, отговори Ричецки“; интервю с министъра на правосъдието в Info.cz (25 февруари 2021 г.), „Производството срещу Бабиш ще се проточи до изборите, прокурорите го използват като щит срещу своето освобождаване.“ Министърът на правосъдието публично оспори законността на действията на главния прокурор и обяви, че ще започне дисциплинарно производство. Главният прокурор обаче беше подкрепен от министър-председателя, както се съобщава в Seznam zprávy (9 май 2020 г.): „Бенешова засилва борбата срещу началника на прокурорите“.

²² Изявление на Съюза на съдиите, Soudcovská unie k vystoupení ministryně spravedlnosti; Изявление на Съюза на прокурорите (4 февруари 2021 г.); изявление на председателя на Съюза на прокурорите (26 февруари 2021 г.).

²³ Съобщение за медиите от прокуратурата (14 май 2021 г.), Главният прокурор Павел Земан обяви, че подава оставка, запис на пресконференцията е на разположение на адрес <https://www.dvtv.cz/video/sef-zalobcu-zeman-konci-citil-jsem-silny-tlak-ze-strany-benesove-nehci-dal-jen>

Качество

Парламентът не постигна съгласие по предложението на правителството за вдигане на някои съдебни такси. Предложено изменение на Закона за съдебните такси²⁵ беше отхвърлено на първо четене от Камарата на депутатите на 29 януари 2021 г. поради съображения относно достъпността на правосъдието в контекста на продължаващата пандемия от COVID-19. Правителството не планира други изменения, нито отново да представя предложението през настоящия парламентарен мандат²⁶. Удължената система на разширена правна помощ, въведена от Чешката адвокатска колегия²⁷, също допринесе за облекчаването на достъпа до правосъдие, особено за уязвими лица, които не могат да си позволят адвокат.

В ход са няколко проекта за подобряване на цифровизацията на правосъдната система. Министерството на правосъдието стартира пилотна версия на обществено достъпна централна база данни на съдебните решения²⁸, като започна с гражданските дела. Базата данни ще се разширява поетапно. След изменение, което влезе в сила на 9 юни 2021 г., в Закона за съдилищата и съдиите беше добавено задължение за съдилищата за публикуване на всички съдебни решения, считано от 1 юли 2022 г.²⁹. За това усилие има принос текущ проект на Министерството на правосъдието в подкрепа на анонимизирането. До голяма степен съществуват процедурни правила, които осигуряват възможност за използването на цифрови инструменти в съдилищата, както и подходящи цифрови средства и инфраструктура³⁰, което допринесе съществено за непрекъснатата работа на съдилищата по време на пандемията от COVID-19. Все още липсват обаче решения за достъп до електронните преписки на повечето текущи дела³¹. Продължи да се работи върху въвеждането на пълна система на електронни преписки³², но тя все още се намира на етап тръжна процедура³³.

В парламента се обсъжда нов законопроект за реформа на производствата по принудително изпълнение и на производствата по несъстоятелност. Производствата по принудително изпълнение и производствата по несъстоятелност са тема на политически дискусии от много години, тъй като така нареченият „капан на дълга“ засяга голям брой хора³⁴ и — както беше постановено от Конституционния съд

odrazet-jeji-utoky; вж. също интервю с главния прокурор в Deník N (25 май 2020 г.), *Zeman: Po schůzce s Benešovou jsem vycítil svůj konec, byli jsme pro ni vděčný terč. Politika zhrubla.*

²⁴ Новият главен прокурор беше назначен на 13 юли 2021 г.

²⁵ За повече информация вж. Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 4—5.

²⁶ Информация, предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 6. Информация, получена в контекста на посещението в Чехия.

²⁷ Информация от Чешката адвокатска колегия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 15; Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 5.

²⁸ Базата данни е на разположение на следния адрес <https://rozhodnuti.justice.cz/soudnirozhodnuti/>.

²⁹ Чл. I, точка 23 от Закон № 218/2021.

³⁰ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2021 г., графики 40—43.

³¹ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2021 г., графика 44.

³² Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 5.

³³ Информация, предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 8.

³⁴ Според информация от ноември 2020 г. повече от 700 000 души са изправени пред производства по принудително изпълнение; според информация от Доклада за оценка на регулаторното въздействие на Закон № 31/2019 от 2019 г. 90 % от длъжниците не са били в състояние да погасят дълговете си.

— би могъл да има отрицателно въздействие върху техните основни права, като правото на подходящ жизнен стандарт³⁵. След приемането през 2019 г. на реформа на производството по несъстоятелност³⁶ бяха направени други няколко законодателни предложения³⁷ за уреждане на въздействието на производствата по принудително изпълнение и на производствата по несъстоятелност, по-конкретно за защита на длъжниците, в това число и на длъжниците деца.

Ефикасност

Подобрила се е ефикасността на производствата по гражданските, търговските и административните дела. Въпреки че не са налице никакви конкретни предизвикателства във връзка с гражданските и търговските дела³⁸, приблизителната продължителност на съдебните производства продължи да намалява поетапно³⁹. В сравнение с предходни години сериозно намалява времето, необходимо за решаване на административни дела, като през 2019 г. приблизителното време за постановяване на решение на първа инстанция е 356 дни⁴⁰. В същото време делът на решените административни дела се е увеличил до над 107 %⁴¹, което навежда на мисълта, че съдилищата също имат възможност да се справят с натрупаните изостанали дела. Това положително развитие може да се дължи на преместването на съдии от други направления в административни отделения. През 2020 г. 9 нови съдии бяха назначени за разглеждане на административни дела⁴², което може да повиши ефикасността още повече. Въпреки това заинтересовани страни изразяват загриженост относно недостига на съдии като цяло и посочват, че Министерството на правосъдието не определя броя на новоназначените съдии според действителния обем работа на съдилищата⁴³.

Съдилищата и прокуратурата бяха изправени пред предизвикателства в различна степен по време на пандемията от COVID-19. Върховният съд и Върховният административен съд, чиито производства са предимно в писмен вид, отчетоха, че пандемията от COVID-19 не е засегнала по никакъв начин тяхната ефикасност⁴⁴. Съдилищата от по-низши инстанции бяха принудени да отложат изслушвания, което може да доведе до забавяне в производствата⁴⁵, но като цяло съдилищата не отчитат големи сътресения⁴⁶. Работата от разстояние се оказа по-голямо предизвикателство за

³⁵ Решение на чешкия Конституционен съд № I. ÚS 3271/13, т. 31.

³⁶ Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 5.

³⁷ Закон № 38/2021 за създаването на така наречената „защитена сметка“, приет през януари 2021 г.; Законопроект № 545 за въвеждане на промени в Процесуалния кодекс и в Закона за съдебните изпълнители, одобрен от Камарата на депутатите през април 2021 г.; Законопроект № 1073 за въвеждане на други промени в Закона за производствата по несъстоятелност, внесен през ноември 2020 г.; Законопроект № 986, приет от Сената през април 2021 г.; решаване на въпроса с длъжниците деца.

³⁸ Вж. също Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 6.

³⁹ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2021 г., графики 6 и 7.

⁴⁰ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2021 г., графика 9.

⁴¹ Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2021 г., графика 13.

⁴² Информация, предоставена от Министерство на правосъдието в контекста на посещението в Чехия.

⁴³ Информация, получена в контекста на посещението в Чехия.

⁴⁴ Информация, получена в контекста на посещението в Чехия.

⁴⁵ Информация от Чешката адвокатска колегия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 17.

⁴⁶ Информация, получена в контекста на посещението в Чехия.

прокуратурата поради ниското равнище на цифровизацията и естеството на работата ѝ⁴⁷.

II. ПРАВНА УРЕДБА ЗА БОРБА С КОРУПЦИЯТА

В Чехия до голяма степен вече е налице законодателната и институционалната уредба за предотвратяване и борба с корупцията. Отдел „Конфликт на интереси и борба с корупцията“ към Министерството на правосъдието отговаря за координацията и мониторинга на Националната стратегия за борба с корупцията за периода 2018—2022 г., която е стратегическата рамка на Чехия за борба с корупцията на правителствено равнище. Съветът за координация на борбата с корупцията действа като консултативен орган на правителството. Националната агенция за борба с организираната престъпност е полицейското звено с компетентност в цялата страна, което в сътрудничество с прокуратурата разследва корупционни престъпления по високите етажи на властта⁴⁸. Службата за финансови анализи действа като звено за финансово разузнаване на Чехия. Върховната сметна палата проверява държавното управление на публичните приходи и разходи и нейните констатации могат да допринасят за идентифицирането на корупционни рискове.

Експертите и ръководните кадри в предприятията са на мнение, че равнището на корупция в обществения сектор продължава да бъде относително високо. Според индекса за възприемане на корупцията за 2020 г., изготвен от асоциация „Прозрачност без граници“, Чешката република е с 54 от 100 точки и се нарежда на 14-о място в Европейския съюз и на 49-о в световен план.⁴⁹ Тази позиция се запазва сравнително постоянна⁵⁰ през последните пет години⁵¹.

През декември 2020 г. правителството на Чешката република прие нов План за борба с корупцията за периода 2021—2022 г., потвърждавайки предишните приоритети. Този план за действие⁵² е последният от четири съгласно настоящата Стратегия на правителството за борба с корупцията за периода 2018—2022 г.⁵³ В

⁴⁷ Информация, получена в контекста на посещението в Чехия.

⁴⁸ Други случаи на корупция се разглеждат от регионалните дирекции на полицията, като Националната агенция за борба с организираната престъпност може да поеме случаите по всяко време.

⁴⁹ „Прозрачност без граници“, Индекс за възприятие на корупцията за 2020 г. (2021 г.), стр. 2—3. Равнището на усещане за корупция се категоризира както следва: ниско (усещането сред експертите и ръководните кадри в предприятията за корупцията в обществения сектор бележи над 79 точки); относително ниско (между 79 и 60 точки), относително високо (между 59 и 50 точки), високо (под 50 точки).

⁵⁰ През 2015 г. оценката е 56 точки, а през 2020 г. — 54 точки. Резултатът се увеличава/намалява значително, ако разликата е повече от 5 точки; подобрява/влошава (промени между 4—5 точки); е относително стабилен (промени от 1—3 точки) през последните пет години.

⁵¹ Докладваните миналата година данни на Евробарометър за възприятието на корупцията и опита на гражданите и предприятията се актуализират на всеки две години. Най-актуалният набор от данни е от Специално проучване на Евробарометър № 502 (2020 г.) и Експресно проучване на Евробарометър № 482 (2019 г.).

⁵² Резолюция № 1273. Планът е на разположение на правителствения портал за борба с корупцията, а правителственият Съвет за координация на борбата с корупцията осъществява мониторинга на този план.

⁵³ Стратегията за борба с корупцията на Чехия, която се основава на Програмната декларация на правителството от 2018 г., е на разположение на правителствения портал за борба с корупцията.

сравнение с предходния план⁵⁴, четирите приоритетни области остават непроменени⁵⁵. Правителството ще се съсредоточи върху неизпълнените цели, включително приемането на законодателни актове за защитата на лицата, сигнализиращи за нередности, и за лобирането, както и за прозрачността, достъпа до информация и рисковете от корупция в контекста на COVID-19⁵⁶. През 2022 г. ще бъде публикувана последваща оценка на предходния план за действие за 2020 г. Вече е започнала подготвителната аналитична работа по новата Стратегия за борба с корупцията за периода след 2022 г.⁵⁷, а през пролетта на 2022 г. ще бъде ускорена, за да обхване новите приоритети на бъдещото правителство, както и мерки, насочени към международните ангажименти на Чехия.

Полагат се усилия за ограничаване на корупцията, като броят на разследванията, заведените дела и присъдите е стабилен. През 2020 г. чешките правоприлагащи органи са започнали 180 разследвания на престъпления, свързани с корупция (в сравнение със 152 през 2019 г.)⁵⁸, а срещу 180 физически лица е започнало наказателно преследване за престъпления, свързани с корупция, или са били заподозрени⁵⁹ в извършването им (в сравнение със 190 физически лица през 2019 г.)⁶⁰. Общо срещу 169 лица е започнало дело в съд (в сравнение със 125 през 2019 г.)⁶¹, а през 2020 г. 111 лица са били осъдени за корупция (в сравнение със 96 физически лица през 2019 г.). През последната година за корупция са били постановени 23 оправдателни присъди (в сравнение с 30 през предходната година). В знаковите случаи, които подлежат на наказателно преследване от по-горестоящите прокуратури, през последните години се е обръщало внимание предимно на престъпленията, свързани с обществени поръчки и конкуренция (включително корупция и престъпна дейност на длъжностни лица), както и на широкомащабните данъчни измами⁶². В Наказателния кодекс на Чехия подкупването на чужди длъжностни лица не е криминализирано като отделно престъпление, макар че е обхванато от общото престъпление, свързано с корупцията⁶³. ОИСР изрази притеснения относно ниското равнище на принудителното изпълнение срещу подкупването на чужди длъжностни лица, въпреки естеството на чешката икономика, ориентирано към износа, и износа във високорискови сектори, които са предразположени към подкуп⁶⁴. Приложените до момента мерки, включващи

⁵⁴ Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 7.

⁵⁵ Сред приоритетните области са: i) ефективно и независимо правителство; ii) прозрачност и открит достъп до информация; iii) ефикасно управление на държавната собственост; и iv) развитие на гражданското общество.

⁵⁶ Информация, получена от Министерство на правосъдието в контекста на посещението в Чехия.

⁵⁷ Информация, получена от Министерство на правосъдието в контекста на посещението в Чехия.

⁵⁸ Информация, предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 19–20.

⁵⁹ Член 160 и член 179b, параграф 3 от Наказателно-процесуалния кодекс.

⁶⁰ Информация, предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., допълнение I.

⁶¹ Това включва: обвинения, молби за налагане на наказания и споразумения за признаване на вина и налагане на наказание.

⁶² Информация във връзка с операция „Данъчна кобра“ (Tax Cobra), предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 18.

⁶³ Според информацията, предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 17, за престъплението, свързано с подкупването на чужди длъжностни лица, може да бъде налагано наказание като част от общото корупционно престъпление.

⁶⁴ Високорисковите сектори включват машини и материали в областта на отбраната, в това число оръжия, изнесени във високорискови местоназначения, вж. ОИСР, Изпълнение на Конвенцията на

увеличаване на специализирания персонал и повишаване на способностите за анализиране на данни, не послужиха за разкриването и разследването на подкупването на чужди длъжностни лица. В това отношение е необходимо да се намерят начини за разкриването, разследването и наказателното преследване на подкупването на чужди длъжностни лица да бъдат определени като приоритет. Един от възможните варианти за повишаване на принудителното изпълнение би могло да бъде въвеждането на ново престъпление, свързано с подкупването на чужди длъжностни лица, постановление или вътрешно разпореждане⁶⁵.

Разследвания и одити предизвикаха загриженост относно някои случаи на корупция по високите етажи на властта във връзка с използването на средства от ЕС и конфликти на интереси. В доклад на Европейската комисия от 23 април 2021 г. относно извършен одит на усвоените безвъзмездни средства от ЕС по 17 проекта на чешко дружество бяха установени нередности и конфликт на интереси и беше направена препоръка за възстановяване на приблизително 11 милиона евро за неспазване на Финансовия регламент на ЕС от 2012 г. и нарушаване на чешкия Закон за предотвратяване на конфликти на интереси⁶⁶. Наскоро случаят беше изпратен до Европейската прокуратура и приет от нея. Съгласно чешкия Закон за предотвратяване на конфликти на интереси като правило е забранено отпускането на субсидии на търговски предприятия, в които длъжностно лице държи дял от 25 % или повече. Налице е Стратегия за борба с измамите и корупцията при използването на средства от ЕС за периода 2014—2020 г.⁶⁷, в която е установена основната рамка от правила, придружена от процедурна насока за управляващите органи. В някои случаи обаче бяха изразени притеснения относно управлението и разпределението на средства от ЕС, включително в свързани с измами разследвания на Европейската служба на ЕС за борба с измамите (OLAF) и свързаните разследвания на национално равнище, които наскоро приключиха с препоръка за повдигане на обвинение в един случай на високо равнище⁶⁸.

ОИСР за борба с подкупването, фаза 4, последващ доклад за двугодишен период: Чехия (2019 г.), стр. 4. В периода 2016—2019 г. Чехия започна едно разследване, откри производство по един от случаите и не успя да приключи нито един случай, както е отчетено от асоциация „Прозрачност без граници“, Износ на корупция (2020 г.), стр. 52.

⁶⁵ Вж. ОИСР, Прилагане на Конвенцията на ОИСР за борба с подкупването, фаза 4, последващ доклад за двугодишен период: Чешка република (2019 г.), в който се посочва, че „[п]о нищо не личи, че подкупването на чужди длъжностни лица се е превърнало в приоритет. [...] Чешката република планира да разшири отдел „Анализи“ с 15 работни места в периода 2021—2025 г., но предстои да се разбере дали някои от тях ще бъдат ангажирани с разследване на подкупването на чужди длъжностни лица.“

⁶⁶ Европейска комисия, Окончателен одитен доклад, Одит № REGC414CZ0133, REGIO/C4/AUD(2019), https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/reports/2021/final-report-on-the-audit-of-the-functioning-of-the-management-and-control-systems-in-place-to-avoid-conflict-of-interest-in-czechia. Вж. също Европейски парламент, Report on the fact-finding mission of the Budgetary Control Committee to the Czech Republic (Доклад от мисията за установяване на фактите, проведена в Чешката република от Комисията по бюджетен контрол), 26—28 февруари 2020 г. Вж. също Върховна сметна палата, Доклад за ЕС 2020 г. — Report on the EU Financial Management in Czechia (Доклад относно финансовото управление на средствата от ЕС в Чехия) (2020 г.), стр. 20—21; Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 8.

⁶⁷ Информация, предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 15.

⁶⁸ През май полицията приключи шестгодишно наказателно разследване на незаконно придобиване на субсидии от ЕС и направи препоръка за повдигане на обвинение, вж.: Česká justice, 14 май 2021 г.,

В Чехия добре работи на практика сътрудничеството между отговорните институции за борба с корупцията и се планират допълнителна специализация и допълнително развитие на ИТ в полицията. При широкомащабни операции сътрудничеството между прокуратурата, полицията и звеното за финансово разузнаване се доказва като добро и ефективно⁶⁹. Според полицията и прокуратурата наличните ресурси⁷⁰ и равнището на специализация на разследващите служители и прокурорите, както и техният достъп до необходимата информация, са достатъчни за изпълнение на поетите от тях задачи, свързани с ограничаване на корупцията. В Президиума на полицията, който стои по-високо в йерархията от Националната агенция за борба с организираната престъпност, е разположено централно звено за анализ, което предоставя насоки и оказва съдействие за анализа на случаи на цялата полиция. За ефективното осигуряване на нуждите на полицията и за изграждането на по-стратегически равнища на оперативно-техническата дейност ще бъде необходимо по-високо равнище на специализация на персонала в анализа, както и допълнителни ИТ инструменти и функции⁷¹. Концептуалният документ за службите за разследване от 2019 г., в който е отправен призив за тези промени, се очаква да бъде изпълнен и след това преразгледан през 2022 г.⁷²

След последния отчетен период все още предстои нормативно уреждане на лобирането за повишаване на прозрачността в чешкия законодателен процес. Спорните области, които все още се обсъждат, засягат изключенията от определението за лобисти⁷³. В нормативната уредба⁷⁴ ще бъдат предвидени създаването на публично

Следовател по делото „Щъркелово гнездо“ напуска. Той е приключил преписката и е предложил завеждане на дело. .

⁶⁹ Информация, получена от полицията и прокуратурата в контекста на посещението в Чехия, включително звеното за финансово разузнаване, както и данъчните и митническите органи, по-специално по отношение на операция „Данъчна кобра“ (Tax Cobra). Сътрудничеството на Националната агенция за борба с организираната престъпност към полицията с финансовата и митническата администрация, както и с прокуратурата, е предвидено в Наказателно-процесуалния кодекс № 141/1961 Сб., Закон № 273/2008 Сб. за полицията на Чешката република и Закон № 283/1993 Сб за прокуратурата.

⁷⁰ Човешките ресурси, разпределени в прокуратурата, които отговарят за наказателното преследване на корупцията, се състоят от 303 прокурори, специализиращи в областта на корупцията, в това число 21 прокурори в Главната прокуратура, 47 в по-горестоящите прокуратури, 65 в окръжните прокуратури, 170 в районните прокуратури.

⁷¹ Информация, получена от Министерството на вътрешните работи/Министерството на финансите (Служба за финансови анализи)/Националната агенция за борба с организираната престъпност към чешката полиция в контекста на посещението в Чехия.

⁷² Информация, получена от Министерството на вътрешните работи/Министерството на финансите (Служба за финансови анализи)/Националната агенция за борба с организираната престъпност към чешката полиция в контекста на посещението в Чехия.

⁷³ След първото четене в Камарата на депутатите през декември 2020 г., през февруари 2021 г. в Комисията по конституционни и правни въпроси се проведе изслушване, а в програмата на долната камара бяха насрочени допълнителни обсъждания през май и юни 2021 г. Информация, предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 12 Според обществено проучване, проведено през 2021 г., две трети от анкетираните в Чехия лица заявяват, че по-строгите правила за лобиране ще допринесат за тяхното по-положително възприемане на политиката, вж. Rekonstrukce státu (3 март 2021 г.), Лобирането оказва голямо въздействие върху формулирането на законите, смятат чехите, но според тях то е предимно инструмент, който се използва от „кръстниците“.

⁷⁴ Нормативната уредба относно лобирането се състои от два отделни, но свързани законопроекта: законопроект за лобирането (документ № 565 на Камарата на депутатите) и законопроект за изменение на някои закони във връзка с одобрението на Закона за лобирането (документ № 566 на Камарата на депутатите).

достъпен регистър на лобистите и на длъжностните лица, пред които се лобира, задължението на лобистите и на длъжностните лица, пред които се лобира, да оповестяват лицата за контакт във връзка с лобирането, както и въвеждането на „законодателен отпечатък“ за оповестяване на лицата, които желаят да оказват влияние, и на кои законодателни предложения желаят да оказват влияние⁷⁵. Регистърът следва да се поддържа от Службата за контрол на финансовите средства на политическите партии и движения. За неспазване на задължението за оповестяване може да бъдат наложени глоби в размер около 3860 EUR (100 000 CZK). Мерките за регламентиране на лобирането⁷⁶ ще съдържат по-строги правила относно декларирането на подаръци. Прагът за деклариране на подаръци във вече съществуващия централен регистър на конфликтите на интереси ще бъде намален от приблизително 400 EUR (10 000 CZK) на приблизително 200 EUR (5000 CZK).

Положени се предварителни усилия за засилване на правилата за почтеност за членовете на Камарата на депутатите. Все още няма въведен специален етичен кодекс за членовете на Камарата на депутатите, какъвто съществува за длъжностните лица в централната държавна администрация⁷⁷. Предложено изменение на Закона за правилника за дейността на Камарата на депутатите, с което се дава възможност на Камарата на депутатите да приема етичен кодекс, не е получило достатъчна политическа подкрепа⁷⁸. Някои политически партии разработиха етични кодекси за своите партийни членове⁷⁹. По-конкретно по отношение на подаръците, получавани от членовете на парламента, продължават да съществуват опасения по отношение на липсата на подходяща уредба, в която да са включени и други предимства, като облаги и услуги в натура, както и на практическо ръководство за членовете на парламента⁸⁰.

След решение на Конституционния съд правителството през 2020 г. реши да не включва дохода на съпрузите в задължението за деклариране в декларациите за имуществено състояние. Членовете на парламента до известна степен трябва да оповестяват имуществото на съпрузите в своите декларации за имуществено състояние⁸¹, например имуществото, което е обща собственост на конкретния член на парламента и неговия/неговата съпруг/а. Доходът на съпруга/та не е част от задължението за оповестяване, подобно на имуществото на членове на семейството, които са на издръжка⁸². След решение, постановено от Конституционния съд⁸³,

⁷⁵ Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 9.

⁷⁶ Законопроект за изменение на някои закони във връзка с одобрението на Закона за лобирането (документ № 566 на Камарата на депутатите).

⁷⁷ Проект на етичен кодекс беше представен от говорителя на Камарата на депутатите (документ № 7067 на Камарата на депутатите). Обсъждането беше спряно поради ограничения брой присъстващи членове на Камарата на депутатите, дължащо се на наложените ограничения във връзка с пандемията от COVID-19. Обсъждането на пленума следва да продължи след отмяната на ограниченията.

⁷⁸ Информация, получена от Министерство на правосъдието в контекста на посещението в Чехия. Проектът ще бъде приет с резолюция на Камарата на депутатите, като за момента няма ориентиран график.

⁷⁹ Група държави срещу корупцията (GRECO), Четвърти кръг на оценка — Междинен доклад за съответствие (март 2020 г.), стр. 4.

⁸⁰ Вж. Закона за предотвратяване на конфликти на интереси. Група държави срещу корупцията (GRECO), Четвърти кръг на оценка — Междинен доклад за съответствие (март 2020 г.), стр. 4.

⁸¹ Вж. също GRECO, Четвърти кръг на оценка — Междинен доклад за съответствие, стр. 5.

⁸² Член 11, параграф 2, буква а) от Закона за предотвратяване на конфликти на интереси.

правителството реши да не изменя допълнително правилата за деклариране на имущественото състояние в тази връзка⁸⁴.

Като цяло правилата за даренията с цел финансиране на политическите партии са уместни, но на практика все още съществуват някои предизвикателства⁸⁵. В Закона за политическите партии и движения⁸⁶ се съдържа таван за максимално дарение от приблизително 120 000 EUR (3 000 000 CZK) за всеки отделен донор. Трябва да бъдат документирани всички дарения, чийто размер надвишава (приблизително) 40 EUR (1 000 CZK). Не се разрешава получаването на дарения от чужди граждани или публични органи. Получените през период на избори дарения трябва да бъдат публикувани онлайн най-малко 3 дни преди изборите⁸⁷. За неспазване на това задължение може да бъдат наложени глоби в размер между (около) 4000 и 80 000 EUR (между 100 000 и 2 000 000 CZK). Органът, отговарящ за надзора, е Службата за контрол на финансовите средства на политическите партии и движения⁸⁸. Продължават да се наблюдават структурни слабости, тъй като за президентските избори⁸⁹ или за дарения, получени от неправителствени организации⁹⁰, не важат същите правила за тавана за максималните дарения от отделни донори. Съществуват и пречки пред наблюдението на даренията от бизнес мрежи с много юридически лица⁹¹. Правителството има за цел да извърши по-подробен анализ за по-нататъшно установяване на „вратички“ в законите и предизвикателства на практика⁹².

Все още не са приети измененията на Конституцията, с които се цели укрепване на Върховната сметна палата. Със законопроекта за изменение на Закона за Върховната сметна палата⁹³ ще се внесе изменение в Конституцията⁹⁴. Благодарение на това ще се увеличат правомощията на Върховната сметна палата, като ще ѝ бъде предоставена задачата да извършва одит и на публичните разходи на местните власти, здравноосигурителните дружества и държавните предприятия (т.е. с мажоритарна собственост на държавата или на местната власт или контролирани от тях).

⁸³ Конституционният съд постанови, че Закон № 159/2006 Сб., Закон за предотвратяване на конфликти на интереси, съответства на Конституцията (досие № Pl. US 4/17 от 11 февруари 2020 г.).

⁸⁴ Информация, получена от правителствения Съвет за координация на борбата с корупцията в контекста на посещението в Чехия.

⁸⁵ Информация от различни заинтересовани страни, получена в контекста на посещението в Чехия.

⁸⁶ Законодателен акт № 424/1991 Сб. относно сдружаването в политически партии и политически движения.

⁸⁷ Включително размера, името на донора, дата на раждане и местопребиваване. Всички дарения трябва да бъдат включени в списък в доклада относно финансирането на предизборната кампания, който кандидатите трябва да публикуват не по-късно от 90 дни след изборите.

⁸⁸ Службата има задача да преглежда годишните финансови отчети на политическите партии, да осъществява контрол над управлението на политическите партии и над финансирането на предизборните кампании.

⁸⁹ Това се дължи на факта, че кандидатите не са политически партии или политически движения. Вж. Закон № 275/2012 Сб. за избора на президента на републиката.

⁹⁰ За правилата, които се прилагат за този вид лица, вж. Закон № 247/1995 Сб. относно изборите за парламент на Чешката република и за изменение и допълнение на някои други закони, както и Закон № 275/2012 Сб. за избора на президента на републиката.

⁹¹ Информация относно финансовите средства на политическите партии, предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 1

⁹² *Пак там.*

⁹³ Закон № 166/1993 Сб.

⁹⁴ Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 9.

Приемането на законопроекта се забавя⁹⁵, въпреки че той беше приоритет на правителството, определен в Програмната декларация на правителството.

На парламента беше представена подготвителната работа във връзка със защитата на лицата, подаващи сигнали за нарушения. На 25 януари 2021 г. правителството одобри законопроекта за защитата на лицата, подаващи сигнали за нарушения, и придружаващия закон за изменение⁹⁶. И двата в момента са в процес на изчакване на второто четене в Камарата на депутатите⁹⁷ и се обсъждат в съответните комисии на Камарата на депутатите⁹⁸. С цел докладване на потенциални закононарушения, в законопроекта е предвидено създаването на вътрешни системи за докладване и докладване пред Министерството на правосъдието за лицата, подаващи сигнали за нарушения.

Управлението на държавните предприятия е регламентирано, но все още съществуват някои предизвикателства. Предотвратяването на политически назначения в държавните предприятия все още не е системно осигурено на практика⁹⁹. През 2020 г. правителството одобри Стратегията за политиката за държавната собственост¹⁰⁰ въз основа на Насоките на ОИСР за корпоративното управление на държавните предприятия от 2015 г. Със стратегията се цели да се гарантира, че държавата упражнява своите права на собственост в държавните предприятия по прозрачен и ефективен начин.

Пандемията от COVID-19 доведе до забавяне в антикорупционните реформи в конкретни области. Бяха отложени повечето мерки за борба с корупцията, които по план трябваше да бъдат въведени през 2020 г., най-вече в сектора на здравеопазването¹⁰¹. В новия План за борба с корупцията за периода 2021—2022 г. са

⁹⁵ През 2020 г. законопроектът все още е на трето четене в Камарата на депутатите, като изчаква да бъде прието от Сената свързано с него изменение на Конституцията.

⁹⁶ Законът за защитата на лицата, подаващи сигнали за нарушения, първоначално беше спрял поради предстоящото приемане на директива на ЕС относно същия предмет, вж. също Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 9.

⁹⁷ Законопроектът ще защитава оповестяванията на лицата, подаващи сигнали за нарушения, във връзка с нарушения на правото на Съюза, както и на случаи на домашно насилие и административни нарушения. Законодателният процес може да бъде проследен на уебсайта на парламента. Информация, предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 14

⁹⁸ Комисията по държавна администрация и регионално развитие и Комисията по конституционни и правни въпроси.

⁹⁹ Информация, получена в контекста на посещението в Чехия. Законът за подбора на лица в управителните и надзорните органи на юридически лица с държавна собственост (Закон за назначенията), Закон № 353/2019 Сб., влязъл в сила през януари 2020 г. с цел предотвратяването на политически назначения. За повече информация вж. също Европейски семестър, Програма за конвергенция на Чехия (април 2020 г.), стр. 35.

¹⁰⁰ Постановление на правителството № 115/2020.

¹⁰¹ Информация, предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 15. С извършения през 2019 г. от правителството анализ на риска от корупция в сектора на здравеопазването стана ясно, че рискове от корупция съществуват във всички направления на сектора на здравеопазването, като се започне от корупция при пациентите и доставчиците на здравно обслужване и се стигне до корупция на централно правителствено равнище. Анализът е достъпен на адрес <https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/08/Sektorov%C3%A1-anal%C3%BDza-korupce-ve-zdravotnictv%C3%AD.pdf>. След този анализ Министерството на здравеопазването си беше поставило за цел да въведе конкретни мерки за смекчаване на риска от корупция и да представи законодателно предложение за оптимизиране на работата на публичните застрахователни дружества.

предвидени целенасочени мерки по отношение на възлагането на обществени поръчки, включително конкретни етикети в регистъра на договорите¹⁰² по обществени поръчки, свързани с COVID-19, и разработването на методика за възлагането на обществени поръчки по време на извънредно положение или други подобни кризисни ситуации¹⁰³. Като цяло се приема, че регистърът има положително въздействие върху предотвратяването на корупцията, тъй като с негова помощ се повишават прозрачността и възможността за публичен надзор.

III. МЕДИЕН ПЛУРАЛИЗЪМ И СВОБОДА НА МЕДИИТЕ

С Хартата на основните права и свободи, която е част от чешкия конституционен ред, се гарантират свободата на словото и правото на информация и изрично се забранява цензурата. В Закона за радио- и телевизионното разпръскване ясно се определят правомощията на чешкия медиен регулатор. Със Закона за свободен достъп до информация се гарантира достъп до информацията, съхранявана от публични органи¹⁰⁴.

Все още не е приета реформата, насочена към по-нататъшното засилване на независимостта на Съвета за радио- и телевизионно разпръскване¹⁰⁵. Със Закона за радио- и телевизионното разпръскване Съветът се създава като „независим административен орган“, състоящ се от 13 членове, и се определят неговите задачи и задължения, както и се посочват критериите за допустимост, критериите за изключване и процедурите за назначаване на членовете и ръководителя на Съвета¹⁰⁶. В случай на многократно и сериозно нарушаване от Съвета на посочените в Закона задължения или ако неговият задължителен годишен доклад многократно не бъде одобрен поради сериозни недостатъци, Камарата на депутатите може да предложи на министър-председателя да отстрани целия Съвет. С помощта на реформа¹⁰⁷, внесена през август 2020 г.¹⁰⁸, ще бъде премахната ролята на министър-председателя в процедурата по номиниране, като същевременно ще се ограничат правомощията на Камарата на депутатите в посочените по-горе случаи така, че тя ще може единствено да предлага да бъдат освободени отделни членове, като по този начин се укрепва независимостта на Съвета като орган. С изменението ще бъде поставено изискване парламентът да посочва причини в случай на освобождаване. Целта на изменението е да се постигнат целите, свързани с независимостта на преработената Директива за аудио-визуалните медийни услуги.

¹⁰² Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 9.

¹⁰³ Информация, предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 16.

¹⁰⁴ Чехия запазва своето 40-о място в класацията „Световен индекс за свобода на печата за 2021 г.“, публикувана от „Репортери без граници“, което я нарежда на 19-о място в ЕС.

¹⁰⁵ Част от транспонирането на Директива 2018/1808 за аудио-визуалните медийни услуги от страна на Чешката република.

¹⁰⁶ За повече информация вж. Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 10.

¹⁰⁷ *Пак там.*

¹⁰⁸ Законопроектът за изменение на Закона за радио- и телевизионното разпръскване и за транспониране на Директива 2018/1808 беше публикуван от правителството през август 2020 г. и изпратен на парламента за допълнителни разисквания. Към датата на публикуване на настоящия доклад в това отношение не са настъпили други развития.

Правомощията на Съвета за радио- и телевизионно разпръскване са добре установени по закон и се прилагат ефективно на практика. Регулаторът не очаква предложените изменения на Закона за радио- и телевизионното разпръскване (вж. по-горе) да окажат сериозно въздействие върху работата на Съвета, макар че се очаква сред неговите ресурси да настъпи малко обединяване на персонала. В чешкия Закон за радио- и телевизионното разпръскване е предвидено да функционират саморегулиращи се органи, признати от Съвета. Тези органи могат да подават данни в съдебни производства, свързани с областите, които обхващат. В споменатия по-горе законопроект ще бъде предвиден допълнителен обхват за саморегулиране. Бяха изразени някои притеснения относно процедурата по подбор и независимостта на членовете на надзорния съвет на отделните чешки телевизии¹⁰⁹.

В Чехия е прието законодателство, уреждащо прозрачността на действителната собственост, което важи и за собствеността върху медиите. Със Закон № 37/2021 Сб. от 5 януари 2021 г., с който се транспонира петата Директива на ЕС относно борбата с изпирането на пари, се създава двустепенна система за достъп до такава информация. С него се гарантира публичен достъп — посредством регистър, поддържан от Министерството на правосъдието — до ограничено количество информация относно собствеността и се създават механизми, които позволяват на някои органи да санкционират липсата на необходимите данни. Съгласно мониторинга на медийния плурализъм (ММП) за 2021 г. това обаче се оценява като високорискова област, като се има предвид, че системата в действителност не задължава медийните дружества да оповестяват изцяло своите структури на собственост на широката общественост¹¹⁰. Съществуват сведения, че в Чехия концентрацията на новинарски медии е висока, по-специално поради високата концентрация във различните подсектори на медиите¹¹¹.

В Чехия не са приети закони, уреждащи разпределението на държавната реклама. С изключение на общите изисквания за рекламата, предвидени в Закона за обществените поръчки, а именно, че всеки договор за държавна реклама на стойност над 2000 EUR (приблизително 50 000 CZK) трябва да се публикува в публичния регистър, в Чехия няма специални правила за разпределението на държавната реклама¹¹². ММП за 2021 г. се отнася за мониторинга на разходите за реклама на чешките министерства в периода 2010—2018 г., извършен от Чешкия център за

¹⁰⁹ Това се отнася за последните действия на надзорния съвет на чешките телевизии и избора на четирима нови членове (от петнадесет) от Камарата на депутатите. Европейски съюз за радиоразпръскване, (9 април 2021 г.), Обществените медии в Чешката република са под заплаха; Международен институт по печата (1 април 2021 г.), Притеснения относно нарастващата намеса в независимостта на чешкия обществен радио-телевизионен оператор; Алианс на обществените медии (9 април 2021 г.), Заплахата пред чешката телевизия; Мониторинг на медийния плурализъм за 2021 г., Чешка република, стр. 12.

¹¹⁰ Мониторинг на медийния плурализъм за 2021 г., Чешка република, стр. 10.

¹¹¹ Медийният пазар в Чешката република е доминиран от няколко медии, които се занимават с печат, телевизионно и радиоразпръскване, както и с онлайн сектори. Нивото на концентрацията е особено впечатляващо на регионалния медиен пазар (който е най-уязвим от икономическа гледна точка), като на практика сегментът на регионалните ежедневни печатни издания е монополизиран. Вж. Мониторинг на медийния плурализъм за 2021 г., Чешка република, стр. 10.

¹¹² Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 10.

разследваща журналистика¹¹³, благодарение на който бяха разкрити значителни разлики в начина, по който отделните министерства разпределят разходите за реклама на различните медии. В ММП за 2021 г. се посочва, че това разкрива привилегироване и цялостна липса на прозрачност¹¹⁴.

Достъпът до информация е гарантиран по закон, но на практика съществуват пречки. Не са внесени изменения в Закона за свободен достъп до информация, с който се гарантира достъп до информацията, съхранявана от публични органи¹¹⁵. В ММП за 2021 г. са упоменати няколко опита за намеса в разпространението на информация по време на пандемията от COVID-19 от някои публични органи. В доклада е обърнато специално внимание на отказа на Института за здравна информация и статистика да публикува подробни данни за разпространението на заразата от COVID-19¹¹⁶.

Макар да се смята, че журналистите са защитени от физическо посегателство, не липсват вербални обиди, тормоз и онлайн заплахи.¹¹⁷ Както в ММП за 2021 г., така и в световния индекс за свобода на печата на „Репортери без граници“ се посочва, че професията е подложена на постоянни вербални атаки от някои политически партии и високопоставени длъжностни лица¹¹⁸. Платформата на Съвета на Европа за насърчаване на защитата на журналистиката и безопасността на журналистите не регистрира сигнали в Чехия през 2020 г. През 2021 г. е регистриран един сигнал, свързан с горепосочения проблем с Чешкия съвет за телевизия. Няма приета схема за подпомагане на медиите за справяне с последиците от епидемията от COVID-19. Според ММП за 2021 г. секторът на печатните медии е бил сериозно засегнат по време на пандемията от COVID-19.¹¹⁹

IV. ДРУГИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ПРИНЦИПИТЕ НА ВЗАИМОЗАВИСИМОСТ И ВЗАИМООГРАНИЧАВАНЕ

Чехия има двукамарна парламентарна система на управление¹²⁰ с пряко избран президент. Законодателни предложения могат да се внасят от член на Камарата на депутатите, от група членове на Камарата на депутатите, от Сената, от правителството или от представителни органи на висши административно-териториални единици¹²¹. Конституционният съд може да извършва последващ конституционен контрол. Освен правосъдната система, роля в принципите на взаимозависимост и взаимоограничаване имат също службата на омбудсмана и гражданското общество.

Почти половината от законодателството е прието чрез извънредна съкратена законодателна процедура през 2020 г. и в началото на 2021 г. Между януари 2020 г. и

¹¹³ Investigace.cz (13 декември 2019 г.) Държавната реклама: Кой също плаща на Parlamentní listy, упомената в Мониторинга на медийния плурализъм за 2021 г., Чешка република.

¹¹⁴ Мониторинг на медийния плурализъм за 2021 г., Чешка република, стр. 13.

¹¹⁵ Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 10.

¹¹⁶ Мониторинг на медийния плурализъм за 2021 г., Чешка република, стр. 8.

¹¹⁷ Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 12.

¹¹⁸ Мониторинг на медийния плурализъм за 2021 г., Чешка република, стр. 9.

¹¹⁹ Мониторинг на медийния плурализъм за 2021 г., Чешка република, стр. 6.

¹²⁰ Състои се от долна камара — Камара на депутатите (*Poslanecká sněmovna*), и горна камара — Сенат (*Senát Parlamentu České republiky*).

¹²¹ Конституция на Чехия, член 41.

средата на февруари 2021 г. шестдесет акта от общо 128 акта, приети от парламента и публикувани в Сборника от закони, бяха приети чрез извънредна законодателна процедура със съкратено разглеждане¹²², а други 12 — чрез ускорена процедура, при която даден акт се приема на първо четене¹²³. Заинтересовани страни изразиха притеснения, че тези процедури са били използвани и за актове, които не са били насочени към преодоляване на пандемията от COVID-19, и критикуваха високия процент дерогации от правилата за консултация със заинтересовани страни¹²⁴. Също така бяха критикувани и някои извънредни мерки, приети от правителството за справяне на пандемията от COVID-19, за това, че не са съдържали конкретна, разбираема и подкрепена с доказателства обосновка¹²⁵. И двете камари на парламента приеха мерки¹²⁶ за предотвратяване на разпространението на вируса в своите служебни помещения, в това число и възможността за пропорционално ограничаване на броя на присъстващите членове на парламента¹²⁷.

Извънредното положение продължи през по-голямата част от 2020 г., а в началото на 2021 г. бяха изразени притеснения относно неговата конституционност. Според Конституционния закон относно сигурността извънредното положение¹²⁸ може да бъде обявено от правителството за срок до 30 дни и може да бъде продължено само с одобрението на Камарата на депутатите¹²⁹. След края на извънредното положение, което продължи от 12 март 2020 г. до 17 май 2020 г.¹³⁰, правителството отново обяви извънредно положение, считано от 5 октомври 2020 г., като периодично го удължаваше с одобрението на Камарата на депутатите до 14 февруари 2021 г. На 11 февруари 2021 г. Камарата на депутатите не предостави съгласие за допълнително удължаване на извънредното положение. След това правителството обяви ново извънредно положение с продължителност 14 дни въз основа на искане, отправено от областни управители¹³¹,

¹²² В рамките на съкратеното разглеждане на даден законопроект не се провежда първото четене, а Камарата на депутатите може да вземе решение за отмяна на общата дискусия, която трябва да се проведе по време на второто четене на даден законопроект, както и за редуциране на ограниченията на речите на отделни депутати. Информация, предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 25.

¹²³ Информация, предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 25—26.

¹²⁴ Вж. информация от Чешката адвокатска колегия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 27; Информация, предоставена от „Прозрачност без граници“ за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 6.

¹²⁵ Напр. Решение № 18 А 59/2020 от 13 ноември 2020 г. на Градския съд на Прага; информация от Чешката адвокатска колегия за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г.; информация, предоставена от „Прозрачност без граници“, Чешка република, за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г.; информация, предоставена от Съюза за граждански свободи за Европа за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г.; информация, предоставена от Glropolis за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г.

¹²⁶ Информация, предоставена от Чехия за Доклада относно върховенството на закона за 2020 г., стр. 30.

¹²⁷ Съгласно Конституцията за постигането на кворум е необходимо да присъстват една трета от членовете на съответната камара. С настоящата мярка се ограничава присъствието на членовете наполовина, което съответства на конституционната разпоредба.

¹²⁸ Обявяването на извънредното положение дава възможност на правителството да приема някои извънредни мерки, с които се ограничават основните права, както е посочено в чл. 5 от Закона за управление при кризи, за такъв период от време, какъвто е строго необходим, както и до степента, която е строго необходима.

¹²⁹ Конституционен закон № 110/1998, членове 5 и 6.

¹³⁰ Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 13.

¹³¹ В член 3, параграф 5 от Закона за управление при кризи е посочено, че при определени условия областният управител има право да отправи искане правителството да обяви извънредното положение.

като това решение беше посрещнато с критика, включително и като заобикаляне на конституционните правила¹³². Впоследствие Камарата на депутатите прие решение, че това извънредно положение ще бъде прекратено, когато влезе в сила нов закон за пандемията, но не по-късно от 27 февруари 2021 г.¹³³ Също така група сенатори внесе жалба в Конституционния съд, който, въпреки че счете жалбата за недопустима¹³⁴, отбеляза, че извънредното положение може да бъде удължено единствено с одобрението на Камарата на депутатите, както и че начинът на удължаване, посочен в Конституцията, не може да бъде заместен от обявяването на ново извънредно положение¹³⁵. Поради влошаващата се ситуация правителството обяви ново извънредно положение от 27 февруари 2021 г. за срок от 30 дни, което беше удължено до 11 април 2021 г. с одобрението на Камарата на депутатите.

Използването на извънредни мерки продължи да бъде предмет на съдебен контрол¹³⁶. Извънредните мерки, въведени в отговор на пандемията от COVID-19, често са били подлагани на контрол от страна на съдилищата, в това число и на Конституционния съд¹³⁷. Заинтересованите страни обаче отбелязват, че действащите мерки са се променяли твърде бързо, за да могат съдилищата да реагират навреме¹³⁸.

Поради пандемията се бави изпълнението на проекти, целящи повишаването на прозрачността на законодателния процес. Поради извънредното положение и въздействието на ограниченията, свързани с пандемията от COVID-19, се бави изпълнението на проекта за създаване на портали за електронно събиране (eCollection) и електронно законодателство (eLegislation)¹³⁹, които ще улеснят контрола и участието в законодателния процес. Планира се пилотното тестване на системата и обучението на потребителите да започнат да се провеждат от ноември 2021 г., а дейностите да стартират на 1 януари 2023 г.¹⁴⁰.

¹³² Изявление на Чешката адвокатска колегия (15 февруари 2021 г.) относно обявяването на извънредно положение с Постановление на правителството от 14 февруари 2021 г.; Изявления пред медиите на експерти по конституционно право, *České noviny* (15 февруари 2021 г.), Според повечето адвокати извънредното положение е неконституционно.

¹³³ Резолюция № 84 от 18.2.2021 г. на Камарата на депутатите.

¹³⁴ Решение № Pl. ÚS 12/21 на Конституционния съд от 25 март 2021 г.; Конституционният съд няма компетентност да разглежда обявяването на извънредно положение като такова.

¹³⁵ В тези случаи обявяването на ново извънредно положение ще бъде възможно единствено, когато се налага от промяна в обстоятелствата.

¹³⁶ Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 13.

¹³⁷ Вж. списъците на съдебните решения, публикувани от Чешката адвокатска колегия, на разположение на адрес, <https://advokatnidenik.cz/2021/04/23/za-uplynulych-deset-mesicu-soudy-zrusily-nekolik-protiepidemickych-opatreni/>, <https://advokatnidenik.cz/2021/04/09/soudy-jiz-odmitly-desitky-navrhu-na-zruseni-protiepidemickych-narizeni/>.

¹³⁸ Информация, предоставена от Лигата за защита правата на човека за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 12 и 13; информация, получена в контекста на посещението в Чехия.

¹³⁹ С проекта за електронно законодателство (eLegislation) се въвеждат нови инструменти и процедури за подготовка в процеса на изготвяне, обсъждане и публикуване на първично и вторично законодателство. В края на процеса на изготвяне на законодателни актове с помощта на тези инструменти се актуализира базата данни на електронното законодателство (eCollection), в която са предоставени проверени текстове на чешкото законодателство и неговите консолидирани версии. Проектът се съфинансира със средства от ЕС.

¹⁴⁰ Информация, получена в контекста на посещението в Чехия.

В парламента се обсъжда законопроект относно защитника на правата на децата (омбудсман за децата). В законопроекта, представен през юни 2020 г. от група членове на Камарата на депутатите, се предлага създаването на институция, отделна от обществения защитник на правата, който в момента действа и като надзорен орган по отношение на Конвенцията за правата на детето. Все още не е представено законодателно предложение относно създаването на национална институция по правата на човека. През първата си година на тази длъжност новият омбудсман беше подложен на критики от заинтересовани страни, по-специално за произвол и изявления, с които се подлага на съмнение прилагането на принципа на пропорционалност при ограничаването на личните права¹⁴¹. На критика бяха подложени също и негови изявления, с които поставя под въпрос наличието на дискриминация срещу определени малцинствени групи¹⁴². По време на пандемията от COVID-19 общественият защитник на правата разследваше редица въпроси, свързани с COVID-19¹⁴³. Някои от въпросните мерки по-късно бяха променени от съответните власти¹⁴⁴.

Организациите на гражданското общество бяха сериозно засегнати от ограниченията, наложени по време на пандемията от COVID-19. Смята се, че пространството за действие на гражданското общество е отворено¹⁴⁵ и то продължава активно да участва в обществените въпроси¹⁴⁶. Според заинтересовани страни пандемията от COVID-19 е оказала сериозно въздействие върху организациите на гражданското общество, като повечето от тях са били принудени да ограничат своите дейности поради наложените във връзка с пандемията ограничения¹⁴⁷. Въпреки това се наблюдават и положителни развития, като някои организации на гражданското общество отбелязват нарастване на обществената подкрепа, разширяване на своите дейности и повишаване на своята ефективност¹⁴⁸.

¹⁴¹ Отворено писмо, подписано от повече от 320 субекти, включително видни адвокати. Информация, предоставена от Лигата за защита правата на човека за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 9.

¹⁴² Доклад от *Sít' k ochraně demokracie* (2020 г.); *Romea.cz* (18 януари 2021 г.), Граждани, членуващи в *Roma council*: Кřeček не е запознат със своите компетентности, неговите изявления относно стратегията за ромите са неверни, той систематично и преднамерено подкопава достойнството на ромите, информация, предоставена от *Glorpolis* за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., стр. 13.

¹⁴³ Като вземане на съдебни решения в случай на принудителна хоспитализация при обстоятелства, свързани с пандемията от COVID-19, забрана или ограничаване на свижданията в затворите, изолиране на лица в институциите на социалните услуги или достъп до образование за ученици с увреждания.

¹⁴⁴ Информация, получена от службата на омбудсмана в контекста на посещението в Чехия.

¹⁴⁵ Рейтинг, даван от *CIVICUS*; оценките по петстепенната скала са, както следва: отворено, ограничено, възпрепятствано, потиснато и затворено.

¹⁴⁶ Доклад относно върховенството на закона за 2020 г., Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия, стр. 14.

¹⁴⁷ Проучване, проведено от *Nadace OSF*, част от мрежата на фондация *Open Society*, (17 март 2021 г.), *Dopady pandemie COVID-19 na neziskové organizace*, стр. 2; информация, получена в контекста на посещението в Чехия.

¹⁴⁸ Проучване, проведено от *Nadace OSF*, част от мрежата на фондация *Open Society*, (17 март 2021 г.), *Dopady pandemie COVID-19 na neziskové organizace*, стр. 3; информация, получена в контекста на посещението в Чехия.

Приложение I: Списък на източниците по азбучен ред*

* Списъкът на становища и коментари, получени в контекста на консултациите за Доклада относно върховенството на закона за 2021 г., е публикуван на уебсайта <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/rule-law-mechanism/2021-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation>.

Алианс на обществените медии (2021 г.), *The threat facing Czech TV* (<https://www.publicmediaalliance.org/the-threat-facing-czech-tv-ceska-televize/>).

Върховна сметна палата (2020 г.), *EU Report 2020 – Report on the EU Financial Management in Czechia* (<https://www.nku.cz/assets/publications-documents/eu-report/eu-report-2020-en.pdf>).

Генерална дирекция „Комуникации“ (2019 г.), *Флаш Евробарометър № 482: Businesses’ attitudes towards corruption in the EU*.

Генерална дирекция „Комуникации“ (2020 г.), *Специално проучване на Евробарометър № 502: Corruption*

Градски съд на Прага, решение от 13 ноември 2020 г., No. 18 A 59/2020.

Европейска комисия (2019 г.), Окончателен одитен доклад, No. REGC414CZ0133, REGIO/C4/AUD (https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cz_functioning_report/cz_functioning_report_en.pdf).

Европейска комисия (2020 г.), *Доклад относно върховенството на закона, Глави по държави: ситуация в областта на върховенството на закона в Чехия*.

Европейска комисия (2021 г.), *Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието*.

Европейски парламент (2020 г.), *Report on the fact-finding mission of the Budgetary Control Committee to the Czech Republic* (https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/209082/CONT_CZ_Mission_Report_Final.pdf).

Европейски съюз за радиоразпръскване (2021 г.), *“Public service media in the Czech Republic under threat”* (<https://www.ebu.ch/news/2021/04/public-service-media-in-the-czech-republic-under-threat>).

Лига за защита правата на човека (2021 г.), *Contribution from the League of Human Rights for the 2021 Rule of Law Report*.

Министерство на финансите на Чешката република (2020 г.), *Convergence Programme of the Czech Republic*.

ОИСР (2019 г.), *Implementing the OECD Anti-Bribery Convention, Phase 4 Two-Year Follow-Up Report: Czechia*.

Правителство на Чешката република (2019 г.), *Corruption risk analysis in the health sector* (<https://www.mzcr.cz/wp-content/uploads/2020/08/Sektorov%C3%A1-anal%C3%BDza-korupce-ve-zdravotnictv%C3%AD.pdf>).

Правителство на Чешката република (2021 г.), *Input from Czechia for the 2021 Rule of Law Report*.

Правителство на Чешката република, *Anti-Corruption Strategy* (<https://korupce.cz/protikorupcni-dokumenty-vlady/na-leta-2018-az-2022/>).

Правителство на Чешката република, *Project to establish an ‘eCollection’ and ‘eLegislation’ portals* (<https://www.mvcr.cz/clanek/esbirka-a-elegislativa.aspx>).

Правителство на Чешката република, *Strategy for the Fight against Fraud and Corruption within EU Funds 2014-2020* (https://www.dotacee.cz/Dotace/media/SF/FONDY%20EU/2014-2020/Dokumenty/Ostatn%C3%AD/MMR_Strategie-proti-podvodum-SSR_FINAL3.pdf).

Председател на Съюза на прокурорите на Чешката република, *Statement of 26 February 2021* (<https://www.uniesz.cz/prezident-unie-statnich-zastupcu-jan-lata-ministryne-benesova-sdeluje-nepravdy/>).

Прокуратура (2021 г.), press release *Prosecutor General Pavel Zeman announced his resignation (Nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman oznámil rezignaci)* (<https://verejnazaloba.cz/nzs/nejvyssi-statni-zastupce-pavel-zeman-oznamil-rezignaci/>)

„Прозрачност без граници“ (2020 г.), *Exporting corruption*.

„Прозрачност без граници“ (2021 г.), *Contribution from Transparency International for the 2021 Rule of Law Report*.

„Прозрачност без граници“ (2021 г.), *Corruption Perceptions Index 2020*.

„Прозрачност без граници“ Чешка република (2021 г.), *Contribution from Transparency International Czech Republic for the 2021 Rule of Law Report*.

Репортери без граници“ (2021 г.), *2021 World Press Freedom Index – Czechia* (<https://rsf.org/en/czech-republic>).

Съюз за граждански свободи за Европа (2021 г.), *Contribution from Civil Liberties Union for Europe for the 2021 Rule of Law Report*.

Съвет на Европа: Комитет на министрите (2010 г.), *Recommendation CM/Rec(2010)12 of the Committee of Ministers to member states on judges: independence, efficiency and responsibilities*.

Съвет на Европа: Венецианска комисия (2010 г.), *Report on the Independence of the Judicial System Part I: The Independence of Judges*, CDL-AD(2010)004.

Съвет на Европа: Венецианска комисия (2016 г.), *Rule of Law Checklist*, CDL-AD(2016)007.

Съд на Европейския съюз, Judgment of 25 July 2018, LM, C-216/18 PPU.

Съд на Европейския съюз, Judgment of 20 April 2021, *Repubblika*, C-896/19.

Съюз на съдиите в Чешката република, *Soudcovská unie k vystoupení ministryně spravedlnosti* (<https://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/3173-soudcovska-unie-k-vystoupeni-ministryne-spravedlnosti.html>).

Съюз на прокурорите на Чешката република, *Statement of 4 February 2021* (<https://www.uniesz.cz/reakce-unie-statnich-zastupcu-ceske-republiky-na-utoky-politiku-proti-ustavnimu-soudu/>).

Център за медиен плурализъм и свобода на медиите (2021 г.), *Media pluralism monitor 2021*.

Чешка адвокатска колегия (2021 г.), *Contribution from the Czech Bar Association for the 2021 Rule of Law Report*.

Чешка адвокатска колегия, списък на решенията на съда (<https://advokatnidenik.cz/2021/04/23/za-uplynulych-deset-mesicu-soudy-zrusily-nekolik-protiepidemickych-opatreni/>) (<https://advokatnidenik.cz/2021/04/09/soudy-jiz-odmitly-desitky-navrhu-na-zruseni-protiepidemickych-narizeni/>).

Чешка адвокатска колегия (2021 г.), изявление *Czech Bar Association to the declaration of state of emergency by governmental decree of 14 February 2021 (ČAK k vyhlášení nouzového stavu usnesením vlády ze dne 14. 2. 2021)* (<https://advokatnidenik.cz/2021/02/15/cak-k-vyhlasi-nouzoveho-stavu-usnesenim-vlady-ze-dne-14-2-2021/>).

Чешки етичен кодекс за съдии (английска версия) (https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/CodeofEthics~Code of Ethic~?Open&lng=EN).

Чешки Конституционен съд, решение No. I. ÚS 3271/13.

Чешки Конституционен съд, решение от 25 март 2021 г., Pl. ÚS 12/21.

Уебсайт на чешкия Парламент (<https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&t=1150>).

Česká justice (2021 г.), Investigator in the Stork Nest case quits. He closed the file and proposed to take the case to court (*Vyšetřovatel Čapiho hnízda končí u policie. Spis uzavřel a navrhl podat obžalobu*) (<https://www.ceska-justice.cz/2021/05/vysetrovatel-capiho-hnizda-konci-u-policie-spis-uzavrel-a-navrhl-podat-obzalobuhttps://www.ceska-justice.cz/2021/05/vysetrovatel-capiho-hnizda-konci-u-policie-spis-uzavrel-a-navrhl-podat-obzalobu/>).

České noviny (2021), *According to most lawyers, the state of emergency is unconstitutional (Podle většiny právníků je nový stav nouze protiústavní)* (<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/podle-vetsiny-pravniku-je-novy-stav-nouze-protiustavni/1996439>).

Civicus, Мониторинг за проследяване на гражданското пространство — Чехия (<https://monitor.civicus.org/country/czech-republic/>).

Deník N (2020 г.), Zeman: After the meeting with Benešová I sensed my end was coming, I was a ready target for her. Politics has become more coarse (*Zeman: Po schůzce s Benešovou jsem vycítil svůj konec, byli jsme pro ni vděčný terč. Politika zhrubla*) (<https://denikn.cz/633179/zeman-po-schuzce-s-benesovou-jsem-vycitil-svuj-konec-byli-jsme-pro-ni-vdecny-terc-politika-zhrubla/?ref=list>).

Deník N (2021 г.), *Babiš accused judges from influencing elections. We are just protecting the Constitution, Rychtský reacted (Babiš obvinil soudce z ovlivňování voleb. Jen chráníme ústavu, reagoval Rychetský)* (<https://denikn.cz/553944/snazi-se-ovlivnit-vysledek-voleb-babis-zautocil-na-ustavni-soud-i-predsedu-rychetskeho/>).

Deník N (2021 г.), *Who promised what to whom? They make a mayhem before elections, Benesova criticises the decision of the Constitutional Court (Kdo co komu slíbil? Před volbami udělají tóčo, kritizuje Benešová verdikt Ústavního soudu)* (<https://denikn.cz/553991/kdo-co-komu-slibil-pred-volbami-udelaji-toco-kritizuje-benesova-verdikt-ustavniho-soudu/>).

Glopolis (2021 г.), *Contribution from Glopolis for the 2021 Rule of Law Report.*

GRECO (2016 г.), *Fourth Evaluation Round – Evaluation Report on Czechia on Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors.*

GRECO (2020 г.), *Fourth Evaluation Round – Interim Compliance Report on Czechia on Corruption prevention in respect of members of parliament, judges and prosecutors.*

Info.cz (2021 г.), Proceedings against Babiš will drag until the election, the prosecutors use it as a shield against their dismissal. It is s the most brutal time, if the Government ended tomorrow, I would have been the happiest, says Benešová (*Stíhání Babiše se povleče do voleb, státní zástupci z něj mají štít proti svému odvolání. Je to nejbrutálnější doba, kdyby vláda zítra skončila, budu nejšťastnější, říká Benešová*) (<https://www.info.cz/pravo/justice/marie-benesova>).Международен институт по печата (2021 г.), “*Concerns over increasing meddling in independence of Czech public broadcaster*” (<https://ipi.media/concerns-over-increasing-meddling-in-independence-of-czech-public-broadcaster/>).

Investigace.cz (2019 г.), State advertising: Who also pays Parlamentní listy (*Státní reklama: Kdo také platí Parlamentní listy*) (<https://www.investigace.cz/statni-reklama-kdo-take-plati-parlamentni-listy>).

Nadace OSF (2021 г.), *Dopady pandemie COVID-19 na neziskové organizace* (https://osf.cz/wp-content/uploads/2021/03/Nadace-OSF_Dopady_pandemie_NNO_2021.pdf).

Open letter to the Ombudsman, signed by more than 320 signatories, including prominent lawyers (<https://www.petice.com/otevreny-dopis-verejnemu-ochranci-prav>).

Rekonstrukce státu (2021), *Lobbying has a strong impact on the wording of laws, Czechs think, but see it mainly as a tool for ‘godfathers’ (Lobbing má podle poloviny Čechů výrazný vliv na podobu zákonů, vnímají ho ale hlavně jako nástroj pro kmotry)* (<https://www.rekonstrukcestatu.cz/archivse-novinek/lobbing-ma-podle-poloviny-cechu-vyrazny-vliv-na-podobu-zakonu-vnimaji-ho-ale-hlavne-jako-nastroj-pro-kmotry>).

Romea.cz (2021), Citizen members of the 'Roma council': Křeček does not know his competences, his statements to the Roma strategy are untrue, he systematically intentionally undermines the dignity of Roma (*Občanští členové "romské rady": Křeček nezná své kompetence, k romské strategii se vyjadřuje nepravdivě, soustavně cíleně podkopává důstojnost Romů*) (<http://www.romea.cz/cz/zpravodajstvi/domaci/obcansti-clenove-romske-rady-krecek-nezna-sve-kompetence-k-romske-strategii-se-vyjadruje-nepravdive-soustavne-cilene>).

Seznam zprávy (2020 r.), *Benešová steps up the fight against the boss of the prosecutors. Babiš backed him up* (*Benešová zesiluje boj proti šéfovi žalobců. Babiš se ho zastal*, <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/benesova-zesiluje-boj-proti-sefovi-zalobcu-poda-karnou-zalobu-kvuli-vrbeticim-153409>).

Sít' k ochraně demokracie (2020 r.), Monitoring report Report, (https://ochranademokracie.s3.amazonaws.com/ochranademokracie/production/files/2020/11/18/13/26/42/6db6f97d-7c3e-452d-b27f-44740bbdaa74/zprava-pracovni-skupiny-pro-lidska-socialni-prava-2019_2.pdf).

Приложение II: Посещение в Чехия

През март 2021 г. службите на Комисията проведоха виртуални срещи със:

- Сдружението на журналистите
- Чешката адвокатска колегия
- Чешкия национален комитет към Международния институт по печата
- Съвета за радио- и телевизионно разпръскване
- Фонда за независима журналистика
- Европейския център за свобода на печата и медиите
- Службата за финансови анализи
- Frank Bold/Преустройство на държавата (Reconstruction of State)
- Международния институт по печата
- Лигата за защита правата на човека
- Министерството на културата
- Министерството на вътрешните работи
- Министерството на правосъдието
- Националната агенция за борба с организираната престъпност
- Омбудсмана
- Инициативата „Партньорство за открито управление“
- Службата на главния прокурор
- Върховния административен съд
- Върховната сметна палата
- Върховния съд
- „Прозрачност без граници“ (Transparency International) Чешка република
- Съюза на съдиите
- Съюза на прокурорите

* Комисията се срещна и със следните организации в редица срещи по хоризонтални въпроси:

- „Амнести Интернешънъл“ (Amnesty International)
- Центъра за репродуктивни права
- CIVICUS
- Съюза за граждански свободи за Европа
- Civil Society Europe
- Конференцията на европейските църкви
- EuroCommerce
- Европейския център за нестопанско право
- Европейския център за свобода на печата и медиите

- Европейския граждански форум
- Европейската федерация на журналистите
- Европейското партньорство за демокрация
- Европейския младежки форум
- „Защитници на предна линия“ (Front Line Defenders)
- Фондация „Дом на правата на човека“
- Human Rights Watch
- ILGA-Europe
- Международната комисия на юристите
- Международната федерация за правата на човека
- Европейската мрежа на Международната федерация за планирано родителство (IPPF EN)
- Международния институт по печата
- Нидерландския хелзинкски комитет
- Института за европейска политика на „Отворено общество“
- „Застъпничество за филантропия“ (Philanthropy Advocacy)
- „Протекшън Интернешънъл“ (Protection International)
- „Репортери без граници“ (Reporters without Borders)
- „Прозрачност без граници“ ЕС (Transparency International EU)